

Natuurbegraafplaatsen Friesland

Fryslân

Hand in hand met de natuur

Voorwoord

Natuurbegraven wint meer en meer aan bekendheid. Voorheen kon men kiezen uit traditioneel begraven of cremeren, nu is daar een derde keuze bij gekomen; de natuurbegraafplaats.

Natuurbegraafplaats Fryslân in Nieuwehorne en Natuurbegraafplaats Bremer Wildernis in Sondel zijn bijzondere herdenkingsplekken en kleurrijke decors voor persoonlijke uitvaartdiensten. Na een unieke afscheidsceremonie in de buitenlucht brengen de nabestaanden de overledene op een loopkoets naar zijn of haar laatste rustplaats. Door een plekje uit te kiezen op de natuurbegraafplaats draagt u bij aan eeuwig blijvende natuur.

Het feit dat u deze brochure doorneemt, betekent dat u nadenkt over uw afscheid of dat van een dierbare. Het is geen gemakkelijke stap, maar wel een die het gemoed geruststelt. De invulling van een uitvaart wordt steeds persoonlijker. Bij leven al een mooie plek kiezen om begraven te worden, hoort daarbij.

Zou natuurbegraven iets voor u zijn? Leest u de informatie in deze brochure en kom een wandeling maken door het gebied. Het is een opengesteld natuurgebied waar u elke dag terecht kunt.

U bent van harte welkom voor een rondleiding waarbij u al uw vragen kunt stellen en een plek kunt reserveren.

Graach oant sjen, yn Nijhoarne of Sondel.

Ab van Middelkoop

“ ‘Natural burial’ is a term used to describe the burial of human remains where the burial area creates habitat for wildlife or preserves existing habitat which are rich in flora and fauna. Where a funeral precedes such burial, it would seek to minimize environmental impact. ”

Ken Carlisle

Eén met de natuur

Wat houdt dat in, een natuurbegraafplaats?

Een laatste rustplaats in de natuur, op een plek die bij u of uw dierbare past, in een passend decor van de veranderende seizoenen. Dat is natuurbegraven in een notendop.

De uitgangspunten van het begraven in de natuur zijn het gebruik van volledig afbreekbare materialen voor de kist, wade of urn. Dit geldt ook voor de kleding van de overledene. Een natuurlijk en bescheiden grafmonument past hierbij. Het belangrijkste uitgangspunt is de ontwikkeling van een beschermd natuurgebied in de vorm van een begraafbos.

In Groot-Brittannië kent men al decennialang natuurbegraafplaatsen, ook wel woodland burial grounds genoemd. Soms uit nood geboren, vanwege de mond- en klauwzeercrisis die boeren op de rand van het failliet kreeg en hen noopte om op een andere manier inkomsten van hun land te vergaren. En soms uit ideële overwegingen, omdat de toekomst van het milieu wel eens ondergeschikt dreigt te raken aan economische afwegingen. Door te kiezen voor een natuurgraf wordt bijgedragen aan het behoud en de ontwikkeling van nieuwe natuur.

De eerste natuurbegraafplaatsen van Friesland

Twee voormalige Nederlandse productiebossen in Friesland zijn heringericht als een gebied waar de natuur weer de overhand krijgt. Niet alleen door het open te stellen als nieuw natuurgebied, maar vooral door het de bestemming natuurbegraafplaats toe te kennen. Eeuwenlange rust is hier gegarandeerd.

De Natuurbegraafplaatsen in Friesland onderscheiden zich door het eenvoudige karakter van de voorzieningen. Hier geen pracht en praal, maar puur natuur. Er is een (nabijgelegen) parkeerplaats, een eco-toilet en ruimte voor buitenceremonies. Iedereen die op een natuurlijke manier begraven wil worden is welkom, ongeacht levensbeschouwing of religie. En als de natuurbegraafplaats eens vol raakt, is het een natuurgebied dat openbaar toegankelijk blijft.

"Ik vertaal een heel leven in een rouwbloemstuk"

Alarda Rebbers, De Paladijn (eerste duurzame bloemisterij van Friesland)

Natuurbegraafplaats Fryslân

8e wijk 8414 NA Nieuwehorne

Deze eerste locatie van Natuurbegraafplaats Friesland bevindt zich aan de Achtste Wijk tussen Nieuwehorne en Bontebok en is gesitueerd op een voormalige robiniaplantage. De status landbouwgrond is opgeschaald naar natuurgebied en zowel de richtlijnen voor natuurbegraven als de mate van onderhoud zullen ertoe bijdragen dat de natuur hier kan floreren. De omgeving kenmerkt zich door een gevarieerd coulisselandschap met graslanden, boomwallen, akkers en vele kleine bosjes.

Flora en fauna

Binnen het natuurgebied zijn een hoofdburcht, twee bijburchten en wissels van de das aanwezig. De das is een bijzondere bewoner waar we graag rekening mee houden. Om die reden wordt er niet begraven in een omtrek van 25 meter van een dassenburcht en wordt u gevraagd uw hond aan de lijn te houden. In dit natuurgebied wordt de das blijvend voorzien in alles wat hij nodig heeft om zich succesvol te kunnen voortplanten en om te kunnen rusten. Dat betekent dat u af en toe ook sporen zult zien van hun aanwezigheid in de vorm van gaten die her en der gegraven worden, met name in de periode dat de kleintjes opgroeien en hun vaardigheden oefenen.

Schape kunnen worden ingezet als natuurvriendelijke beheerders. De schape grazen op de begraafplaats en zorgen dat er nog meer variatie ontstaat in het landschap.

Bij gelegenheden kunnen er naast begrafenissen ook bijzondere activiteiten plaatsvinden. Dit altijd met respect voor de overledenen, hun nabestaanden en natuur.

Afscheidsceremonie

In Nieuwehorne is er een houten overkapping die kan dienen als ceremoniële ruimte waar gesproken, gezongen en geluisterd kan worden. Die kan zowel voor als na de ceremonie gebruikt worden. Veel is mogelijk, mits er rekening gehouden wordt met de natuur en de leefregels van het gebied in acht genomen worden.

Routebeschrijving

Natuurbegraafplaats Fryslân ligt aan de 8e Wijk in Nieuwehorne. U herkent de ingang aan het houten toegangshek en het informatiebord. De exacte locatie van de ingang is in Google Maps gemarkeerd.

Het is ook goed te bereiken met het OV. De bushalte Sportpark in Nieuwehorne ligt op 10 minuten wandelen van de ingang van de natuurbegraafplaats.

"Mama ligt midden in de natuur. We komen er regelmatig met haar kleinkinderen. Het is een heerlijk rustige en magnifieke plek, die ieder seizoen verrast."

Arno Broere, Tjalleberd

Naturbegraafplaats Bremer Wildernis

De Bremer Wildernis 8565 GB Sondel

Deze tweede locatie van Naturbegraafplaats Friesland bevindt aan de noordzijde van het oude, bekende woud De Bremer Wildernis. Dat is aangeplant in de 19 eeuw en kent veel natuurlijke elementen. Het streekdorp Sondel ligt op de zuidelijke zandrug van Gaasterlân, niet ver van natuurgebied De Sondeler Leijen.

Naturbegraafplaats Bremer Wildernis is eveneens een voormalige robiniaplantage. Homogene, gelijkvormige Robinia bomen zijn deels verwijderd en maakten plaats voor meer gevarieerde vegetatie met overwegend inheemse soorten. Waar mogelijk wordt een verticale gelaagdheid gerealiseerd met een afwisseling van bomen, heesters en een rijke bosvloer. Ook wordt gestreefd naar een bos waarin verschillende ontwikkelingsfasen terug te vinden zijn. Hier een groep volwassen bomen, daar een veld jonge scheuten. Op sommige plekken is er openheid en krijgt de zon meer invloed. Zo ontstaat een rijk en gevarieerd geheel en krijgt de natuur meer kans om te floreren. Naturbegraven draagt bij aan de bescherming en het behoud van dit nieuwe natuurgebied dat steeds gevarieerder en fraaier wordt naarmate de tijd verstrijkt omdat het bos van binnenuit wordt vernieuwd.

In de inrichting van het terrein en de organisatie van het naturbegraven is duurzaamheid een terugkerend principe. Dit uit zich niet alleen in de benadering van bos en natuur maar ook in de verdere aanleg. Waar mogelijk wordt het voorhanden zijnde materiaal hergebruikt. De stammen als zit plek in de ceremoniële buitenruimte. Het zand uit de gegraven watergangen is gebruikt voor de ophoging en een voetpad.

Afscheidsceremonie in de buitenlucht

Er is een open ruimte met houten bankjes waar een ceremonie kan plaatsvinden.

Routebeschrijving

Het adres waar u op kunt navigeren is Noorderreed 22 in Sondel, het adres van de voormalige Tuin bij de Wildernis. Links van de voormalige Tuin bij de Wildernis loopt een weggetje het bos in, De Bremer Wildernis genaamd. Deze weg neemt u en leidt naar een slagboom en een kleine parkeerplaats aan uw rechterhand. Vanaf daar volgt u het verharde (fiets)pad rechtdoor het bos in. Na zo'n 500 meter vindt u de ingang van de begraafplaats aan uw rechterhand.

Met het OV. Bushalte Kruspaed in Sondel ligt op een kwartier lopen van de ingang van de begraafplaats. Vanaf deze halte loopt u over het Kruspaed naar de Noorderreed, waar u linksaf slaat naar het bos De Bremer Wildernis en daar het verharde (fiets)pad rechtdoor volgt. Na zo'n 500 meter vindt u de ingang van de begraafplaats aan uw rechterhand.

*"Bewust afscheid nemen is duurzaam afscheid nemen.
Het hoeft niet anders, maar het kan wel anders."*

Casper van Veen Uitvaartzorg en (elektrisch) rouwvervoer

Richtlijnen van natuurbegraven

Op een natuurbegraafplaats heeft de natuur het heft in handen, maar zijn door de beheerder een aantal richtlijnen opgesteld die de natuur en uw groene hart tegemoetkomen.

Zelf een plek kiezen

De plek van het graf is vrij verkiesbaar. Verscholen in het bos of juist op een open plek tussen de bloemen of aan het water. Op een natuurbegraafplaats kiest u een eigen plek, een plek die bij u of uw dierbare past.

Het graf graven

Het graven van een graf vergt aandacht en tijd. Met veel precisie zullen er zo nu en dan wortels van omliggende bomen gesnoeid moeten worden, waarna ze jaren de tijd krijgen om te herstellen. De locatie van het graf wordt tot op de centimeter nauwkeurig vastgelegd met moderne GPS-technieken, waardoor het graf altijd eenvoudig kan worden teruggevonden. Als de coördinaten van uw graf zijn ingemeten, worden deze vastgelegd in een register. U ontvangt een papieren plattegrond waarop de locatie van het graf is ingetekend.

Een groen graf

Geen grafzerken, geen rechte en aangeharkte paden, geen vazen met bloemen. Alleen materialen die van nature in het gebied voorkomen, markeren het graf. Een mooie houten boomschijf met inscriptie kan het graf markeren. Deze wordt gratis beschikbaar gesteld.

Bloemen op het graf

Omdat een rouwstuk duur is en het een grote ecologische voetafdruk heeft, stimuleren wij het meenemen van een veldboekje uit eigen tuin. U mag ook een boekje samenstellen van alles wat groeit en bloeit op de natuurbegraafplaats. Alle losse bloemen op een graf worden na een week of twee verwijderd door de beheerder.

Omhulsels

Natuurbegraven is een milieuvriendelijk alternatief voor de reguliere praktijk in de uitvaart. Het betekent dat het omhulsel waarin de overledene begraven wordt van biologisch afbreekbaar materiaal moet zijn en liefst geen metalen verbindingen bevat. Je kunt begraven worden in een kist van onbewerkt hout, mycelium of in een gevlochten mand. Ook een wikkeldoek behoort tot de mogelijkheden.

Wij respecteren de overledene evenzeer als de natuur, daarom mogen er geen kunststof of synthetische materialen mee de grond in. Daarnaast vragen wij u de uitvaartondernemer lichaamsvreemde materialen zoveel mogelijk te laten verwijderen. Daarbij moet u denken aan protheses buiten het lichaam, kunstgebitten, brillen en sieraden.

De mogelijkheden van een graf

U kunt kiezen voor een enkel graf, een dubbel graf of een urnengraf of een combinatie daarvan. Een familiegraf (voor meerdere personen) is ook mogelijk. Om reden van minimale verstoring van de natuur worden ruime graven uitgegeven, maar afhankelijk van de keuze voor het type graf kan de afstand tussen de graven verschillen.

Als u ervoor kiest om na een crematie begraven te worden, houdt u dan rekening met de kosten voor de crematie en daarna de kosten van het natuurgraf. De kosten voor een urnengraf zijn wel lager, waardoor het verschil weer minder groot wordt. Een urn mag, maar de as hoeft niet in een biologisch afbreekbaar omhulsel begraven te worden; het mag ook in een urnengraf gestrooid worden. Uitstrooien op de bosbodem is niet toegestaan omdat het de bodem verrijkt met calcium en fosfaat, waardoor dominante ruigtesoorten zoals de brandnetel gaat overheersen en bloemrijke vegetatie geen kans krijgt.

Wie regelt de uitvaart?

U bent vrij in uw keuze voor een uitvaartondernemer, ongeacht hoe u verzekerd bent. Nabestaanden mogen ook zelf de uitvaart regelen, er hoort niks en er mag heel veel.

Eeuwenlang grafrecht

In tegenstelling tot een graf op een reguliere begraafplaats waar een grafrecht voor 10, 20 of 50 jaar aangekocht wordt, is in de prijs van een natuurgraf 250 jaar grafrecht en het onderhoud inbegrepen. U zadelt uw nabestaanden niet op met de financiële lasten van een grafrecht verlenging. In een grafakte wordt uw grafrecht juridisch vastgelegd tot 250 jaar. U verkrijgt hiermee het recht om begraven te worden en te blijven op het perceel waarop uw grafrecht rust. Er is een kwalitatieve verplichting afgesloten op de grond. Dat betekent dat graven nooit geruimd zullen worden.

U hoeft zich ook niet te bekommeren over het feit of iemand uw graf wel onderhoudt, het onderhoud van het terrein wordt gedaan door Natuurbegraafplaats Friesland.

Locaties

Natuurbegraafplaats Fryslân

Achtste Wijk
8414 NA Nieuwehorne

Natuurbegraafplaats Bremer Wildernis

De Bremer Wildernis
(navigeren op Noorderreed 22, 8565 GP Sondel)

Contactgegevens

Telefoon 06-48213862

Email info@natuurbegraven.nl

Website www.natuurbegraafplaatsfriesland.nl

Fotografie

Anja Seegers | Margriet Fotografie | Immie Achttien |
Gerda Wesselius | Sietse de Boer | Rob de Joode

Toegankelijkheid

Beide locaties van Natuurbegraafplaats Friesland zijn toegankelijk voor minder validen. Er zijn woudzandpaden die goed water doorlaten en altijd begaanbaar zijn. Er zijn rolstoelen beschikbaar om bezoekers die minder goed kunnen lopen tot aan het graf te kunnen brengen of rond te leiden.

Een graf kopen

Als u tijdens een rondleiding aangeeft uw plek gevonden te hebben, wordt deze voor u gereserveerd. U ontvangt een formulier waarop u de benodigde gegevens voor het opstellen van de grafakte invult. De grafakte ontvangt u in een grafakte bewaardoos waar ook alle andere documenten met betrekking tot uw afscheid in bewaard kunnen worden. U kunt de aankoop van een natuurgraf ook aanvragen bij uw begrafenisverzekering of uitvaartondernemer. Zij nemen contact met ons op en regelen het voor u.

De kosten van een graf

De kosten van het recht om op de plek van uw keuze begraven te worden, omvatten het 250-jarig grafrecht, onderhoud van het terrein en de grafakte.

Graf voor een persoon	€ 3.950,-
Natuurgraf voor twee personen	€ 7.900,-
Urngraf voor een persoon	€ 1.975,-
Urngraf voor twee personen	€ 3.950,-
Kindgraf	€ 1.875,-

De reservering van een graf wordt vastgelegd na betaling van de grafrechten. In overleg is gespreide betaling mogelijk.

Een familiegraf of urnenboom behoren tot de mogelijkheden. Het bijplaatsen van een urn en herbegraven eveneens. Neem hiervoor contact op.

Begraafkosten

De begraafkosten bestaan uit het delven en dichten van het graf, de intekening in ons register en de begeleiding op de dag van de uitvaart. U heeft ook de optie om gebruik te maken van de loopkoets en het gebruik van de ceremoniële buitenruimte (op beide locaties) en de overdekte kapschuur (in Nieuwehorne).

Een reguliere begrafenis kost € 695,- en het begraven van een urn € 225,-.

Begraven in het weekend of op een avond kan, tegen een meerprijs van 50% van de begraafkosten.

Uitkering bij reservering van een graf

Wij krijgen veelvuldig de vraag of een overlijdensverzekering ook uitkeert op het moment dat u bij leven een graf reserveert. Op dit moment is dit nog niet het geval.

"Het idee dat ik hier later voor altijd mag rusten, geeft mij nu al rust."
Immie Achttien, vrijwilliger Natuurbegraafplaats Fryslân

“Het is nooit zo dat de natuur het ene zegt en wijsheid het andere”

Juvenalis, Romeins dichter

Natuurbegraafplaatsen Friesland
Fryslân

Natuurbegraafplaats Fryslân

Achtste Wijk, Nieuwehorne

W www.natuurbegraafplaatsfriesland.nl

E info@natuurbegraven.nl

T 06-48213862

Natuurbegraafplaats Bremer Wildernis

Bremer Wildernis, Sondel

